

innhold

Slåss om belønning

Storbyene planlegger offensiv satsning på kollektivtransporten. Slik skal de erobre sin andel av 74 millioner statskroner.

Side 3

Vil hugge regnskog

Statskog i Nordland vil hugge et av Norges største områder med kystgranskog.

Side 6

Ulydighet mot OL

Lokale aksjonister truer med sivil ulydighet mot et eventuelt Tromsø-OL. Søkerne har derimot tro på historiens grønne vinterleker.

Side 7

Kjemper mot Goliat

Natur og Ungdom satser på kampen mot Goliat og andre oljefelter i Barentshavet. Dessuten vil de gjøre vaktmesteren til årets miljøhelt.

Side 8

Rør til Grenland betyr gasskraft

Storingsrepresentant Lelf Frode Onarheim (H) mener bygging av gassrør til Grenland forutsetter at det også blir bygget gasskraftverk.

Side 8

Nær gen-beslutning

Storbritannia vil neste måned sannsynligvis avgjøre hvorvidt genmodifiserte avlinger kan dyrkes kommersielt i landet.

Side 10

Flytrafikken tar av Store planer om flyplassutbygging

Økt flytrafikk i Norge baner vei for planer om nye flyplasser, rullebaner og terminaler. (Foto: Trond Isaksen, Oslo Lufthavn AS)

Flytrafikken i Norge økte i fjor for første gang siden 2000. Avinor har planene om nye flyplasser, rullebaner, taksebaner og terminaler klare.

— Fortsetter veksten, er planene om ny rullebane på Flesland absolutt aktuelle, sier Jan Sørli i Avinor. Samtidig tyder nyere forskning på at klimaeffekten av flytrafikk er større enn antatt.

Side 4 og 5

Kollektivtiltak som virker

"Kollektivtrafikken i våre største byer skal styrkes."

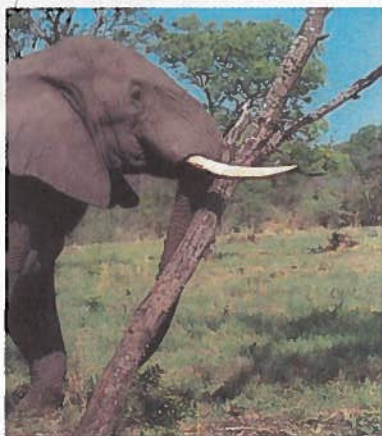
Hørt det før? Joda, men i høst kom regjeringen - etter utallige oppfordringer - med en ny ordning. Nå skal man belønne byområder hvor det satses på buss, trikk og bane, mens veksten i biltrafikken begrenses.

Oslo, Bergen, Trondheim, Stavanger og Kristiansand skal ved å prioritere kollektivtrafikk konkurrere om statlige millioner.

Fylkeskommuner, kommuner og kollektivselskaper er nå i ferd med å lage planer for å styrke tilbudet ovenfor passasjerene. I tillegg til økte bevilgninger, stimulerer ordningen kreativitet og nytenkning. Målet er flere passasjerer og dermed høyere inntekter for trafikkselskapene. I år skal 74 millioner kroner fordeles på de fem byområdene. (Pengepotten var opprinnelig på 100 millioner, men ble kuttet i budsjettforliket med Arbeiderpartiet.) Og kampen om kronene har startet for lengst, noe vi omtaler i egen sak på side 3.

Da samferdselsminister Torild Skogsholm presenterte ordningen i fjor høst, la hun vekt på at den skal virke langsiktig. Det betyr at regjering og Storting må følge opp med nye - og større - bevilgninger i årene som kommer. Dessuten bør ordningen utvides til flere byområder. I første rekke områdene Sarpsborg/Fredrikstad, Skien/ Porsgrunn, Drammen og Tromsø.

Elefanter skaper matmangel

50 løpske elefanter har ødelagt store avlinger i Namomba-området i Zambia, melder Zambia Daily Mail. Nå er myndighetene redde for at elefantenes herjinger skal føre til hungersnød i området.

Myndighetene i Zambia frykter at elefanters herjinger kan føre til matmangel.

— Selv om bøndene i området har arbeidet hardt for å produsere nok mat, er mesteparten av avlingene ødelagt av løpske elefanter, forteller distriktsadministrator Emily Striedl til Zambia Information Services.

Mange innbyggere i landsbyene i Namomba-området forsøker å holde seg mest mulig innendørs mens elefantene herjer.

Amerikansk hummer formerer seg ikke

Den amerikanske hummeren klarer ikke å formere seg med europeiske hunn-hummer. Det redder den europeiske bestanden, melder det svenske nyhetsbyrået TT. Amerikansk hummer

er fanget helt inne i Oslofjorden. Forskere advarte mot at den europeiske artsfrenden risikerte å bli fortrent, men nå ser faren ut til å blåse over.

Kjøper skog for bevaring

Den tsjekkiske unionen for naturvern vil kjøpe en 110 år gammel skog i Moravia, for å sikre vernet av den. Det skriver The Prague Post. Organisasjonen har hittil samlet inn over 1,5 million tsjekkiske koruna (400 000 norske kroner) til kjøpet.

Partileder oppfordrer til overfiske

Leder John Swinney i Scottish National Party (SNP) oppfordrer fiskere i Skottland til å fiske mer enn hva EU tillater dem. Det melder BBC News. Han føler at skotske fiskere har blitt "brutalt diskriminert" i forhandlingene med EU.

Større oljeterminal i Nordvest-Russland

Det statlige russiske oljeselskapet Rosneft har utvidet sin oljeterminal utenfor Arkhangelsk. Det melder The Moscow Times. Rosneft planlegger å eksportere 2,5 millioner tonn råolje hvert år gjennom terminalen, olje som for en stor del vil passere norskekysten på vei til Europa og USA. Fra før skipes det ut 2 millioner tonn bensin og diesel fra terminalen.

Avis aksjonerte med gratis buss

Da kollektivtakstene i København økte 19. januar, satte avisen Politiken inn gratis busser på en av byens mest trafikkerte busstrekninger. Aksjonen ble stoppet av politiet. Prisstigningen, som fører enkeltbillettprisen opp i 17 danske kroner (19,50 norske kroner), har ført til sterke reaksjoner i Danmark. Et månedskort for Københavns sentrale områder vil nå

Politiet grep til slutt inn og stoppet avisen Politikens gratisbuss i København. (Foto: Finn Frandsen, Politiken)

koste 290 danske kroner (335 norske kroner). Prisen for tilsvarende kort i Oslo er 650 kroner.

— Vi vil på en mor som måte skape debatt om et alvorlig problem, sier sjefredaktør Per Knudsen i Politiken til konkurrenten Berlingske Tidende.

Oslo er en av de fem byene som er invitert til å søke om belønningsmidler. (Foto: Kristian S. Aas)

Storbyene ivrige etter bussbelønning

I Oslo, Bergen, Trondheim, Kristiansand og Stavanger planlegges store kollektivtiltak som gir belønning fra departementet.

KRISTIAN S. AAS
kristian.aas@naturvern.no

Alle de fem inviterte byene planlegger å søke midler fra belønningspotten, som inneholder 74 millioner kroner. Belønningsordningen er et nytt tiltak i statsbudsjettet for 2004. Resultatet

kan bli en stor satsing på buss, trikk og tog fremfor bilbaserte løsninger.

— OFFENSIVT OG BRA

Trondheim kommune overtok ansvaret for kollektivtrafikken 1. januar, og satser offensivt. De søker om 18 millioner kroner til

en radikal forbedring av bybuss-tilbudet, kombinert med parkerings- og kjørerestriksjoner. I tillegg vil kommunen selv bidra med

Direktør Arne J. Nymo i Team Trafikk.

samme sum. Det gjør også at billettprisen vil bli redusert med 10 prosent fra sommeren.

— Det er bra at kommunen overtar ansvaret, og satser offensivt. Den helhetlige planlegging blir enklere. Kommunen er de som rår over virkemidlene vi trenger å bruke for å få økt kollektivandelen, slik som parkeringspolitikk, arealpolitikk og fremkommelighet, påpeker direktør Arne J. Nymo i Team Trafikk, som opererer bybussene i Trondheim.

INTERESSANTE PLANER

Bergen kommune planlegger også å søke om midler fra potten, men har ikke offentliggjort noen konkrete planer.

— Men de er ikke veldig ulike planene i Trondheim. Vi vil også presentere ambisiøse planer, sier seksjonsleder Nils Høysæter ved planavdelingen i Bergen kommune.

— Vi har ikke fått inn søknadene enda, men har fått signaler fra Kristiansand, Stavanger og Oslo om at de også vil søke, sier avdelingsdirektør Anne Brendemoen i Samferdselsdepartementet.

Hun er glad for at interessen for kollektivsatsing har fått et løft med disse midlene.

— Jeg har ikke sett Trondheims planer, men de virker svært interessante, sier Brendemoen.

Se også leder side 2.

Avgiftsreform gir økte busspriser

Busselskaper mener at lettelsener på ett felt tas igjen med forhøyede avgifter på andre. Enkelte øker prisene. — Total-effekten blir positiv, hevder Samferdselsdepartementet.

— Politikerne gir med en hånd og tar tilbake med den andre. For oss blir resultatet heller negativt enn positivt, sier direktør Ragnar Krosser i Nettbuss Buskerud/Vestfold.

Busselskapene må nå legge seks prosent moms på sine tjene-

nester, mens de kan trekke hele momsen av sine innkjøp. Ordningen skulle gi billigere buss- og togreiser, men ifølge Tønsbergs Blad velger Nettbuss isteden å øke sine priser.

— Når ordningen med refusjon av dieselavgiften fjernes,

vil dette gå opp i opp for oss. Totalt blir dette heller negativt enn positivt, mener Krosser, og får støtte av administrerende direktør Jon B. Nesje i Ottadalen Billag.

— Samlet sett gir ikke disse tiltakene oss noen innsparing-

er, sier Nesje til N&M Bulletin.

Informasjonssjef Ivar Torvik i Samferdselsdepartementet går ikke med på at selskapene taper penger på omleggingen.

— Dieselrefusjonsordningen fikk 30 millioner kroner i fjorårets budsjett, mens momsreformen vil gi transportsektoren netto avgiftslettelse på rundt 500 millioner kroner. Effekten for transportsektoren sett under ett blir meget positiv, sier Torvik.

Flere flyr - Avinor vil bygge ut Større klimaeffekt av fly

Flere og flere går gjennom landgangene på norske flyplasser. Hvis veksten fortsetter ligger det an til store utbygginger ved norske flyplasser. (Foto: Trond Isaksen, Oslo Lufthavn AS)

Avinor har planer om to helt nye flyplasser samt ny rullebane på Flesland, som kan bli utbygd snart hvis veksten i flytrafikken fortsetter.

KRISTIAN S. AAS
kristian.aas@naturvern.no

Norsk flytrafikk økte med 1,4 prosent i 2003. Trenden med synkende trafikk, som begynte i 1999-2000 og skjøt fart etter 9. september 2001, er dermed brutt. Fjorårets økning var sterkest mot slutten av året, noe som gjør at transportforskere mener veksten vil fortsette.

MANGE UTBYGGINGER

Avinor (tidligere Luftfartsverket) har store utbyggingsplaner hvis veksten fortsetter. Det eksisterer

planer om en ny rullebane på Bergen lufthavn Flesland, samt nye flyplasser på Helgeland og i Honningsvåg, som vil båndlegge store arealer og føre til naturødeleggelser og lokal forurensing. Avinor sier i et grunnlagsdokument til Nasjonal Transportplan 2006-2015 (NTP) at de også ønsker å foreta utvidelser på seks andre stamflyplasser. Dette dreier seg om utvidelser av taksebaner, terminalbygg, kontrollsentraler og tårn.

NY RULLEBANE AKTUELT

— På Flesland ser vi ikke for oss

at en ny rullebane skal bygges før den eksisterende fungerer maksimalt effektivt. Det er fortsatt noe å hente med flytting av avisingsplattformer, oppstillingsplasser og lengre taksebane, men hvis trafikkveksten blir stor er planene absolutt aktuelle, sier seniorrådgiver Jan Sørle i Avinor.

I sin lufthavnplan for Flesland ber Avinor om at et stort område øst for dagens rullebane reserveres for utbygging av ny rullebane. Planene for ny flyplass på Helgeland og i Honningsvåg er under utarbeidelse, men værprognoser gjør at Avinor har blitt

mer skeptiske til sitt anbefalte forslag på Helgeland, i Drevjadalen mellom Mosjøen og Mo i Rana.

IKKE I TRANSPORTPLAN

Planene om nye og utvidede flyplasser er ikke behandlet i NTP, til tross for at flytrafikken er en stor og økende del av norsk persontransport. Grunnen til dette er organiseringen av Avinor som aksjeselskap.

— Det er ikke statlige midler som skal brukes til disse utvidelsene. Utbyggingene dekkes gjennom Avinors egne inn-

FLYPLASSER

Planlagte utvidelser på norske flyplasser:

- Flesland, Bergen: Ny rullebane, nye flyoppstillingsplattformer, nye avisingsplattformer, flyplasshotell, bybane til flyplassen
- Honningsvåg: Ny flyplass, skal erstatte dagens kortbane-flyplass
- Drevjadalen, Helgeland: Ny flyplass, skal erstatte flyplassene i Mosjøen, Mo i Rana og Sandnessjøen
- Alta: Nytt terminalområde
- Høybuktmoen, Kirkenes: Nytt terminalområde
- Sola, Stavanger: Utvidelse av terminal
- Værnes, Trondheim: Nytt tårn og kontrollsentral
- Kjevik, Kristiansand: Taksebane
- Tromsø: Lengre taksebane
- Rygge, Moss: Åpning for sivil luftfart

Større klimaeffekt av fly

Flytrafikken har enda verre effekter på klimaet enn tidligere antatt. Det viser et bredt, internasjonalt forskningsprosjekt koordinert fra Oslo.

KRISTIAN S. AAS
kristian.aas@naturvern.no

— Kondensstriper som dannes av flytrafikken, kan føre til økt dannelse av cirruskyer i høye luftlag. Disse skyene øker den globale oppvarmingen, på samme måte som drivhusgasser. Dette betyr at klimaeffekten av flytrafikk kan være større enn man har trodd før, sier forsker Terje Berntsen ved institutt for geofysikk ved Universitetet i Oslo.

Berntsen har vært blant deltakerne i det europeiske forskningsprosjektet TRADEOFF, som har studert flere aspekter ved-

rørende flytrafikk og klima. Resultatene fra prosjektet bekrefter mye av det FN's klimapanel rapporterte om konsekvensene av flytrafikk i 1999, men effekten av skydannelse er etter all sannsynlighet større. Forskerne bak prosjektet har brukt sate-

litdata for å sammenligne skydannelse i områder med stor flytrafikk, med områder som har sparsom trafikk.

— Ofte løser kondensstripen seg opp, men det virker som de innimellom blir kjernen til nye skyer, forteller Berntsen.

FAKTA: FLYTRAFIKK

- Flytrafikken i Norge økte i fjor med 1,4 prosent.
- 30,1 millioner flyreiser ble foretatt til og fra norske flyplasser.
- Innenriks flytrafikk sto for utslipp av 1,1 millioner tonn CO₂ i 2001.
- Nordmenn reiste 4,4 milliarder passasjerkilometer med fly i 2000. Det tilsvarer rundt 1000 kilometer per person.

Kilder: Statistisk Sentralbyrå, Avinor, Transportøkonomisk Institutt

Kautokeino anmeldt av naturvernere

Naturvernforbundet anmelder Kautokeino kommune for grov uforstand. Kommunen har en svært liberal praksis når det gjelder dispensasjoner for barmarkskjøring på Finnmarksvidda.

KRISTIAN S. AAS
kristian.aas@naturvern.no

— Det virker som om nesten alle som søker om dispensasjon for å kjøre firehjuling på Finnmarksvidda, får dette innvilget uten noen vurdering. Saksbehandlingen virker kun proforma, sier Dag T. Elgvin i Naturvernforbundet i Finnmark.

Elgvin mener kommunen kan risikere en kraftig bot.

— Sist vi anmeldte en kommune for ulovlige dispensasjoner til motorferdsel i utmark, fikk Alta kommune 100 000 kroner i bot. De satte seg bevisst ut over regelverket på samme måte som Kautokeino kommune har gjort. Forskjellen er at dette har skjedd i større omfang i Kautokeino, sier Elgvin.

Ordfører i Kautokeino, Klemet Erland Hætta. (Foto: Kautokeino kommune)

INNROMMER LOVBRUDD

Kommunen har holdt på den samme praksisen gjennom ti år, selv om fylkesmannen flere ganger har forsøkt å slå ned på kommunens praksis når det gjelder dispensasjoner. Ordføreren innrømmer at loven brytes med vilje.

— Vi har en levemåte som er naturavhengig. En stor del av husholdningsøkonomien for mange familier baserer seg på å høste av naturen. For mange er

det et være eller ikke være økonomisk sett, sier ordfører Klemet Erland Hætta i Kautokeino.

MISJONÆRER

Han påstår imidlertid at kommunen søker å gjøre barmarkskjøringen mest mulig skånsom.

— All kjøring skjer etter gamle traktorveier. Ingen humper rundt på firehjuling utenfor løypene. Det føles nesten som tortur, forteller Hætta.

Naturvernforbundets virksomhet har han ikke mye til overs for.

— De har en ovenfra og nedholdning til oss, og ønsker å presse på oss storsamfunnets materialisme og bruk-og-kastkultur. De minner om misjonærene som kom hit for å kristne samene, mener Hætta.

Statskog vil hugge regnskog

Til tross for anbefalinger fra Skogeierforeningen, planlegger Statskog hogst i et nasjonalt verneverdig regnskogsområde i Nordland.

AUDUN GARBERG
ag@naturvern.no

Statskog planlegger på oppdrag fra skogeieren hogst i et område med kystgranskog i Nordland. Øverengmoen i Hemnes kommune er av Direktoratet for naturforvaltning registrert som et nasjonalt verneverdig område. Med sine 415 dekar, er dette et av de største gjenværende områdene med kystregnskog i Norge. Melding om hogsten er nå sendt til behandling i Hemnes kommune.

SKOGEIERNE VIL IKKE HUGGE

Skogeierforeningen Nord, som dekker Trøndelagsfylkene, Nordland og Troms, ba i høst sine medlemmer om å avstå fra hogst i slike områder. Bakgrunnen var at Norske Skog stanset kjøp av tømmer fra foreningen etter kritikk mot hogst av kystgranskog. Nå skal et utvalg med representanter fra skogeierne, forskere og myndighetene vurdere fremtidig forvaltning av skogen.

Rein Midteng i Naturvernforbundets skogutvalg reagerer på at Statskog Nordland planlegger denne hogsten.

— Statskog går inn for å ra-

Gullprikklav er en av de sjeldne artene registrert i området med kystgranskog som Statskog vil hugge. (Foto: Kim Abel/Naturarkivet.no)

sere verdier i et nasjonalt verneverdig område, mens det pågår en prosess for eventuelt å verne denne skogen. Dette viser at Statskog Nordland er det sorte får i Statskog, sier Rein Midteng i Naturvernforbundets skogutvalg.

— MYNDIGHETENE MÅ AVKLARE

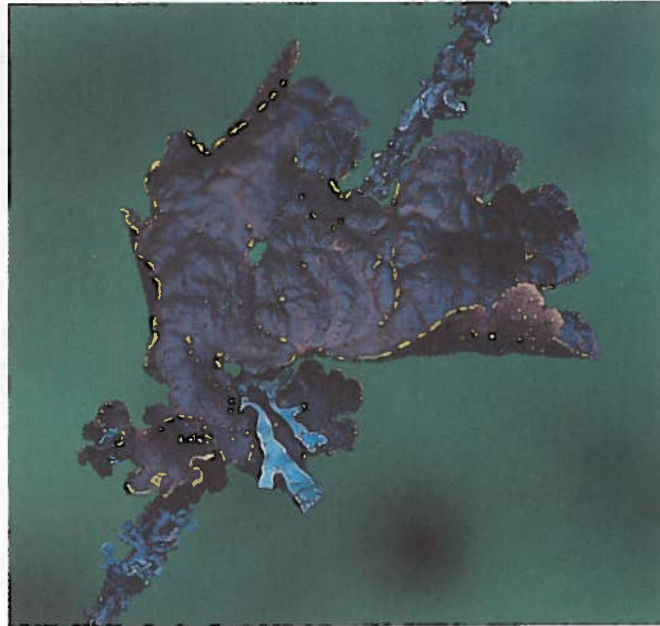
Skogsjef Arild Tokle i Statskog Nordland sier selskapet vil forholde seg til myndighetenes avgjørelse i saken.

— Ser du noen innvendinger mot hogst i dette området fra et miljøsynspunkt?

— De forholdene må myndighetene avklare, sier Tokle.

— Vil ikke hogst i dette området være et brudd på Levende Skog sine regler om at verdiene i nøkkelbiotoper skal sikres?

— Vi er miljøsertifisert, så det er klart at vi vil undersøke om dette er en nøkkelbiotop. I så fall vil det få betydning for vår hogst i området, sier Tokle.

finsefondet

DELER UT STIPENDIUM TIL
VERN AV FJELLNATUR

finsefondet ønsker å støtte forskning, undersøkelser og tiltak som tar sikte på å verne norsk fjellnatur.

Styret har i år 2004 anledning til å dele ut stipend(er) i størrelsesorden 50 – 300 000 kroner.

Alle personer, organisasjoner eller bedrifter som faller inn under fondets formål, kan søke.

Søknadsfrist 1. mars 2004.

Mer info på www.naturvern.no/finsefondet eller ved henvendelse til Norges Naturvernforbund, Postboks 342 Sentrum, 0101 Oslo
Tlf. 22 40 24 00, Faks: 22 40 24 10

Vi kjøper mer, bruker mer – og kaster mer.

KJP MINDRE!

Trenger du alt du har tenkt å kjøpe?
Kan du ikke låne eller leie?
Kjøp mindre.

Stavanger kommune, fagavdeling renovasjon

Sivil ulydighet mot OL?

Ikke alle i Tromsø og omegn sprettet champagnen da det ble klart at Idrettsforbundet ga sin støtte til OL i Tromsø. Lokale aksjonister truer med sivil ulydighet.

OYSTEIN BERNTZEN
fmh@fmh.no

Blant initiativtakerne til den ny-startede aksjonen "Ja til kysten! Nei til OL!" er Mads Gilbert. Han mener planen om et kompakt OL innenfor en 15-18 kilometers radius fra Tromsø er inkonsekvent i forhold til den restriktive linjen som til nå har vært ført mot inngrep i byens nære natur.

— Den nærliggende naturen med dens rike plante- og dyreliv er en av de viktigste kvalitetene ved Tromsø som levested. Det er svært strenge reguleringer for ferdsel i utmark, for eksempel når det gjelder snøscooter, merking av løyper, røde T-er og lignende. Et OL vil, slik det er planlagt, bryte med den varssomme linjen som har vært ført, slår Gilbert fast.

SIVIL ULYDIGHET

Syv års byggevirksomhet vil, ifølge Gilbert, bety den visse død for denne naturvernstrategien.

— Et så stort arrangement innenfor en så liten sirkel vil uansett medføre miljømessige angrep i et sårbart arktisk miljø. Det vil bety en enorm belastning på infrastrukturen og en voldsom økning av CO₂-utslipp i denne perioden, og ødelegge Tromsø.

Han har liten forståelse for argumentet om at OL er viktig for å markedsføre Tromsø ute i verden.

— På lang sikt er naturen Tromsøs viktigste salgsvare. Alle forutsetningene er til stede for spektakulære arrangementer av typen opplevelsesturer for turister. Men det er det uberørte som er selger, ikke det voldtatte! Hvis

Aksjonsgruppen "Ja til kysten! Nei til OL!", med Mads Gilbert i spissen (innfelt), truer med sivil ulydighet mot en eventuell utbygging av OL-anlegg på Tromsdalstind. (Foto: Tromsø kommune)

søknaden skulle gå gjennom, vil det bety et nytt Alta. Vi vil lenke oss sammen på Tromsdalstind og oppfordre til sivil ulydighet på alle nivåer, varsler Gilbert.

VIKTIGE NATUROMRÅDER

Naturvernforbundet i Troms går ikke like hardt ut, men vil også følge saken.

— For oss er det viktig å be-

vare de unike naturområdene rundt byen. Dette er viktige rekreasjonsområder for innbyggerne, sier pressetalskvinne Åshild Ønvik Pedersen.

— Det er klart at et slikt arrangement vil føre til store naturinngrep, og selv om mye av utbyggingen skulle bli av midlertidig art, så vil det likevel føre til sår i naturen. Vi vil være

svært restriktive i forhold til hva vi kan akseptere av utbygginger i den nærliggende naturen, og vil kaste oss på enhver mulighet til og hegne om denne, understreker Ønvik Pedersen.

Hun legger til at forurensning fra økt transport og søppelhåndtering under selve arrangementet også representerer mulige problemer.

Satser på grønne vinterleker

"Tromsø 2014" har tro på historiens grønneste OL.

Presseansvarlig for "Tromsø 2014", Kim Nordli, er ikke umiddelbart enig i at et OL vil få negative konsekvenser for miljøet i og omkring Tromsø.

— Det vil bli et visst økt press i anleggsperioden, men dette er problemstillinger som vil utredes med de korrekte myndigheter i tiden fremover, sier Nordli.

Han forteller at bærekraft-

tanken er et sentralt og grunnleggende element i søknaden.

— Vi her i nord har en sårbare natur vi må ta hensyn til, og dette blir derfor en naturlig del av et eventuelt OL-prosjekt. Vi ønsker at det oppfylles strenge miljøkrav på anleggsiden, for eksempel gjennom å bruke miljøsertifiserte selskaper. Et mål bør være å lage tidenes grønneste OL, sier han.

— Når det gjelder en eventuell utbygging av Tromsdalstind, vil dette utredes på en slik måte at alle berørte parter er involvert. Sannsynligvis vil det bli

utarbeidet en konsekvensutredning. På den bakgrunn vil vi få et fyldigere bilde av problematikken, og kan dermed ta en avgjørelse om Tromsdalstind overhodet skal inngå i konseptet.

Nordli har imidlertid ingen konkrete kommentarer til kritikken fra Mads Gilbert.

— Vi imøtekommer deres meninger og en sunn debatt, men tror ellers at flertallet støtter søknaden. Utover det ville det være galt å uttale oss spesifikt om slike enkeltmomenter.

— Oljekampen ikke tapt

FREDRIKSTAD: Kampen mot oljeboring er ikke tapt, sier Natur og Ungdoms leder, Ane Hansdatter Kismul. Foruten arbeidet mot oljeboring i nord, vil organisasjonen gjøre vaktmesteren til årets miljøhelt.

AUDUN GARBERG
ag@naturvern.no

Over 200 deltagere var samlet til Natur og Ungdoms (NU) landsmøte på Haugetun folkehøgskole utenfor Fredrikstad fra 8. til 11. januar. De besluttet at kampen mot oljeboring blir organisasjonens hovedsak i 2004. NU-leder Ane Hansdatter Kismul avviser at organisasjonen dermed setter inn alle ressurser på en sak som allerede er tapt.

— Jeg tror vi har bedre muligheter til å vinne denne saken enn på lenge. Nå kan vi stanse leteaktiviteten i Nord-Norge. Erfaringen viser at hvis de først finner noe, er det umulig å stoppe videre utvinning, sier Kismul. Hun hevder at presset mot Krf og Venstre virker. Nå skal NU dra landet rundt og snakke med partienes organisasjoner.

— Vi vil fortsette arbeidet for at Kristelig Oljeparti går tilbake til Kristelig Folkeparti. Hvis ikke vil Krf møte NUere over hele landet som forteller folk at de er

— Vi vil fortsette arbeidet for at Kristelig Oljeparti går tilbake til Kristelig Folkeparti, lovte Natur og Ungdoms leder Ane Hansdatter Kismul på organisasjonens landsmøte. (Foto: Audun Garberg)

klimabøller.

— Hva ble effekten av at NU brukte så store ressurser på å slåss mot Snøhvit-utbyggingen - en sak dere tapte?

— For fem år siden var det ingen debatt om olje og miljø. Det har vi i dag. Hvis vi ikke hadde satt i gang denne saken,

ville ikke bare Snøhvit vært i gang, sier Kismul. Hun viser til at oljefeltet Goliat ble funnet i 2000, men at utbyggerne ikke har fått flyttet ett papir på disse fire årene.

KLIMAKS FOR VAKTMESTERE
Ungdomsorganisasjonen med 81

lokallag og nærmere 5000 medlemmer skal også jobbe med blant annet EU, grønne sertifikater i energimarkedet og en redningskampanje for jernbanen. På NUs arbeidsprogram står også skolekampanjen "Klimaks" som skal reise debatten om klimaendringer blant landets skoleelever.

— I dag lærer elevene om drivhuseffekten, men ikke om sammenhengen mellom politiske beslutninger og situasjonen verdens fattige blir utsatt for. Dessuten kan man gjøre mye på skolene, sier Kismul. Hun viser til Nordland fylke som på to år har spart nærmere 8 GWh elektrisitet i sine skolebygg.

— Dette er enkle miljøseire som våre lokallag kan få til over hele landet. Vaktmesteren bør bli årets miljøhelt, sier NU-lederen - for anledningen iført t-skjorte med teksten "Kødder du med miljøet, kødder du med meg".

— Gassrør forutsetter gasskraftverk

Et gassrør til Grenland forutsetter at det blir bygd gasskraftverk, sier Leif Frode Onarheim (H).

Ideen om en gassrørledning til Grenland ble lansert av Hydro Porsgrunn. I tillegg til å dekke industriens behov vil rørdelingen ha kapasitet til å forsyne et gasskraftverk.

— Hvis jeg skal være helt ærlig: Skal vi ha et gassrør til Grenland må det være et gasskraftverk i enden av det. Det industrien trenger av gass er ikke nok til å bygge et rør, sier Onarheim, som er medlem i Stor-

Leif Frode Onarheim.

tingets energi- og miljøkomité. Han deltok i en utspørring på Natur og Ungdoms landsmøte. Onarheim påpeker til at et gasskraftverk eventuelt kan bygges med håndtering av CO₂-utslippene.

Da Stortinget behandlet gass-

meldingen høsten 2002 ble det enighet om at regjeringen skal vurdere hvordan gassrør kan finansieres. Regjeringen skal etter planen legge dette frem for Stortinget i løpet av våren.

— Det er viktig å skaffe den nødvendige våt- og tørrgass til industrien i Grenland, men jeg vet enda ikke hvordan det bør gjøres, sier Onarheim.

Miljøtorget

Tenker din bedrift miljø?

Har din bedrift en miljøprofil og ønsker å markedsføre dette?

20 innrykk gjennom hele året kun kroner 10.000,-
(Veil. pris for 1 inntrykk kroner 3.500,-)

Ønsker du mer info ta kontakt med vår annonsekonsulent:

Terje Korsmo

Telefon: 62 94 69 06

E-post: terje.korsmo@hsmedia.no

Natur & miljø
Bulletin

Annonser:

NOFO
www.nofo.no

Sør-Trøndelag Fylkeskommune

BUSKERUD FYLKESKOMMUNE
Regionale avdelingen
Finansierer og utvikler
fylkets lokale- og regionale kollektivtrafikk!

MELAND KOMMUNE
Kommunalteknisk avdeling

IRIS
www.iris-salten.no

TUSSA
www.tussa.no

**TENK FØR DU HANDLER!
SORTER FØR DU KASTER!**
Sør-Trøndelag Miljøvern
Telefon 75 11 39 50

NORSK TIPPING

LILLEHAMMER KOMMUNE
Kommunen med vernet kulturlandskap
og bygningsmiljø, rent vann og kilde-
sortering.

Møre og Romsdal Fylkeskommune

NIF
Vi som jobber på jernbanen er stolte
fordi vi også gjør en innsats
for et bedre miljø.
Norsk Jernbaneforbund

VELUX®
TAKVINDUER
www.VELOUX.no

Nye EU-planer mot overfiske

EUs fiskerikommisjonær Franz Fischler har tidligere overbevist Unionens fiskeriministere om en strategi mot overfiske av torsk og lysing (for sistnevnte art gjelder planene kun nordlige farvann). Nå har Fischler lagt frem planer for de neste fem til ti årene som skal redde sjøkreps og sjøtunge, samt de sørlige stammene av lysing. Planene innebærer 10 prosent årlig reduksjon i fangstene, samt begrensninger i hvor mange dager fiskerne kan gå på sjøen, melder Reuters. EU-landenes fiskeriministere må slutte seg til planene før de eventuelt trer i kraft.

Forurensing kan ha drept 800

Rekordvarmen i august 2003 førte til høy luftforurensing i britiske byer. Opp mot 800 personer kan ha omkommet som en følge av luftforurensingen i løpet av disse dagene, viser en rapport fra det uavhengige National Environment Technology Centre. Det melder Independent News i Storbritannia. Nå skal alle legeattester om dødsfall i 2003 granskes, melder Storbritannias svar på Statistisk Sentralbyrå, National Statistics. Regjeringsskilder sier at målene om renere luft i byene ble nådd i fjor, men at været førte til dårligere luft under hetebølgen.

GMO-vedtak på trappene

Storbritannia vil neste måned sannsynligvis avgjøre hvorvidt genmodifiserte avlinger kan dyrkes kommersielt i landet.

— Vi kommer med en redegjørelse fra Regjeringen ganske snart, sannsynligvis i februar, sier en representant for myndighetene ifølge Reuters nyhetstjeneste.

OPPHEVER IMPORTSTANS?

Debatten om genmodifiserte organismer har pågått i en årrekke i EU, og mye tyder på at unionen beveger seg i retning av å heve moratoriet som har stanset import av GMO i fem år. I før-

ste omgang dreier det seg om å tillate import av en maissort som er motstandsdyktig mot sprøytemidler.

UENIGE OM HOLDBARHET

EUs landbruksministre overveier nå hvorvidt den omstridte GMO-maisen skal godkjennes eller ikke, etter at medlemslandene ikke ble enige om dette før jul. Underveis har det blant annet vært uenighet om holdbarheten i dokumentasjonen

omkring Syngentas Bt-11-mais.

1 ELLER 7 PROMILLE

Også sameksistensen mellom konvensjonelle frø og genmodifiserte frø er en del av EUs GMO-debatt. EU-parlamentet la rett før nyttår fram grenseverdier for genmodifiserte elementer i såfrø. Disse grenseverdiene lå på 0,1 prosent - noe som er mye lavere enn kommisjonens forslag sist høst om en grense på 0,7 prosent, melder Gennytt.

Overføringslinjer for elkraft

INNLEGG

Kommentar til artikkel "Massiv utbygging av el-nettet" i Bulletin nr 1 2004 og "Legg mer ledninger under jorden".

Artiklene retter søkelyset på bygging av overføringslinjer i luft. I intervju med avdelingsleder Torkel Bugten i Statnett går det frem at det koster opp til 10 ganger så meget å legge overføringslinjer i jorden som å bygge luftlinjer og at nedgraving

også medfører en del miljøproblemer.

Problemstillingen gjentar seg ofte og fra miljøvernhold blir det stadig hevdet at linjene bør graves ned. Som mangeårig naturverner og med elektrolaglig bakgrunn har jeg et nøkternt syn på dette.

Det er nærliggende å kreve nedgraving for å unngå å skjemme ut naturen med overføringslinjer. Jeg er enig i at vi må være villige til å betale mye for å bevare miljøet. I så måte må vi kunne kreve at jordkabler blir valgt som alternativ til luftlinjer på steder der luftlinjer vil bli spesielt provoserende mot miljøet. Jeg vil gratulere fylkeslaget i Sør-Trøndelag med at det har lyktes å få lagt en planlagt luftlinje, som tydeligvis ville skadet miljøet, i kabel under Orkla.

Artikkelen avslutter imidlertid med at det er forurenser (underforstått utbyggerne) som må betale omkostningene med å bruke jordkabler som erstatning for luftlinjer i stedet for forbrukeren. Uttalelsen må bygge

på en misforståelse da det jo er alle vi som bruker el-kraft som skal dra nytte av overføringslinjene. Vi er alle i prinsippet med på å forurense. Begrensning av forbruket er den sikreste måten å redusere behovet for overføringslinjer.

Det er også verdt å være oppmerksom på at det ikke er teknisk problemfritt å drive omfattende kabelanlegg som alternativ til luftlinjer. Overgangene mellom luftlinje og kabel utgjør svake punkter og lange kabler medfører større tap enn luftlinjer. De medfører også driftsmessige problemer som ikke alltid kan kompenseres fullt ut selv med betydelige investeringer.

Med disse refleksjonene håper jeg å bringe et bidrag til debatten om nedgraving av kabler i stedet for bygging av luftlinjer. Vi bør føre meningsutvekslingene på et realistisk nivå slik at vi som kaller oss naturvernere lettere kan bli respektet.

AV TORSTEIN HERVLAND

Innlegg sendes
redaksjonen@naturvern.no

Siden sist

Politikk

• Professor Knud Larsen ved Handelshøyskolen i København blir ny styreleder i Danmarks Institutt for miljøvurdering. Det er ennå ikke funnet erstatning for de tre vitenskape-lig utnevnte styremedlemmene som i høst trakk seg i protest fra instituttet hvor Bjørn Lomborg er direktør (se N&M Bulletin nr 22, 2003).

Klima

• Klimaendringer kan drepe en fjerdedel av alt liv på land innen 2050. Mer enn en million arter av planter og dyr står i fare, sier professor Chris Thomas ved Universitetet i Leeds til Reuters. Thomas er hovedansvarlig for en studie som ble presentert i tidsskriftet Nature.

Miljøgifter

• Japan har stoppet import av norsk laks etter at amerikanske forskere hevdet det er kreftfremkallende midler i fisken, skriver Finnmark Dagblad.

• 322 kilo nikkel slapp ut i Trondheimsfjorden fra bedriften Oras Armatur i Leksvik. Ifølge ledelsen i bedriften skjedde utslippet ved et uhell, skriver Adresseavisen.

Energi

• Statnett har trukket søknaden om konsesjon for et mobilt gasskraftverk på Tjeldbergodden, melder NTB. Ifølge selskapet skyldes dette "en positiv utvikling for vannreservene". Mens det danske kullkraftverket Nordjyllandverket slipper ut 551 gram CO₂/kWh, ville et mobilt gasskraftverk ha sluppet ut 697 gram CO₂/kWh, ifølge Naturvernforbundet.

Natur

• Til tross for forbudet mot motorferdsel i utmark, er det over 3.000 kilometer med barmarksløyper i Finnmark, melder NRK.

• Det er omtrent like mye action i de vernede naturområdene som i utmarka ellers, skriver Nationen. De viser til en undersøkelse fra Norsk institutt for naturforskning (NINA) om næringsaktiviteten i og langs en randsonen på fem kilometer fra grensene for Dovrefjell-Sunndalsfjella,

Femundsmarka og Reisa nasjonalparker.

• Miljøverndepartementet mener at bølgesurferne langs Jærstrendene skader fuglelivet, og har nedlagt forbud mot surfing i perioden 1. oktober til 31. mars, melder Stavanger Aftenblad.

• Statens vegvesen og Direktoratet for naturforvaltning (DN) har ifølge Bergens Tidende inngått en avtale som innebærer at riksvei 7 over Hardangervidda kan stenges i perioder av hensyn til villreinen.

• Junkerdal nasjonalpark ble opprettet i statsråd 9. januar. Nasjonalparken er på 682 km² og ligger i Saltdal og Fauske kommuner.

Samferdsel

• Bergensbanen fraktet 8 prosent færre passasjerer i 2003 enn i 2002, opplyser informasjonssjef i NSB, Audun Tjomsland, til Bergens Tidende. Frp tar til orde for å legge ned banen og bygge motorvei mellom Oslo og Bergen.

Rovdyr

• Mer enn 80 prosent av ulv som er funnet død i tidsrommet fra 1977 til 2003 døde på grunn av påkjørsler av tog og bil eller nedskyting, melder NTB på bakgrunn av en norsk forskningsrapport.

Hav

• Norge vurderer å be FNs sjøfartsorganisasjon IMO klassifisere Barentshavet som et spesielt sårbart område, opplyser Fiskeridepartementet ovenfor NRK. I så fall må store oljetanker gå tre til fire ganger lengre fra kysten enn de gjør i dag.

EU

• Bellona og WWF mener Norge trener innføringen av flere EU-direktiver. De har ifølge Bergens Tidende kontaktet EU-kommisjonen og klaget på at Norge ikke har innført følgende direktiver: TAK-direktivet som pålegger landene å sette utslippstak for SO₂, NO_x og andre luftforurensende stoffer, RES-direktivet som pålegger økt bruk av fornybar energi, vanddirektivet som skal sikre vannforsyning og -kvalitet, og habitatdirektivet for vern om biologisk mangfold.

Norsk Sjømannsforbund

Vi kjøper mer, bruker mer - og kaster mer.

KJP MNDRE!

Færre innkjøp - mindre avfall.

Stavanger kommune, fagsdeling renovasjon

kalenderen

9. - 20. FEBRUAR

Partskonferanse, FNs konvensjon for biologisk mangfold. Kuala Lumpur, Malaysia
www.biodiv.org

12. FEBRUAR

Teknologirådets rundebords-
høring om bærekraftig ny-
skapning. Oslo.
www.teknologiradet.no

19. - 21. MARS 2004

Oljekonferansen 2004. Oslo.
Arr: Stopp Goliat alliansen
e-post: olje@nu.no

4. - 5. MARS 2004

Avfallsdagene 2004. Konkur-
ransen om ressursene - avfall til
begjær. Oslo. Mer informasjon:
22 40 29 38.

29. - 30. MARS 2004

International Sustainable Deve-
lopment Research Conference
Sted: Manchester, England
Arr: ERP erpennvironment
www.erpennvironment.org

redaksjon

REDAKTØR:

Audun Garberg | Tlf. 22 40 24 25
ag@naturvern.no

REDAKSJON:

Kristian S. Aas | Tlf. 22 40 24 23
kristian.aas@naturvern.no
Tone Mikalsen | Tlf. 22 40 24 24
tmi@naturvern.no

ADRESSE: Pb 342 Sentrum, 0101 Oslo
Tlf. 22 40 24 00 | faks 22 40 24 10
Mail: redaksjonen@naturvern.no
www.nmb.no

ABONNEMENT: 290 pr. år (privat) 650 pr. år
(bedrift) ANNONSER: HS Media,
tlf. 62 94 10 30, faks 62 94 10 35

UTGIVER: Norges Naturvernforbund
TRYKK: Gan Grafisk as
NESTE UTGAVE: 06.02.2004

Satser på ryper

Skutt, flådd og rosastekt. Det er slik de fleste kjenner lirypa. Nå vil ornitologer bedre rypas levekår før den eventuelt havner på tallerkenen.

KRISTIAN S. AAS
kristian.aas@naturvern.no

— Lirypa sliter en del. Derfor har vi kåret den til "årets fugl" i 2004, sier Morten Ree i Norsk Ornitologisk Forening (NOF).

Siden 1992 har organisasjonen kåret "årets fugl" for å bedre vilkårene for fuglenes hverdagshelter. Linerla, støren, kråka og gråspurven er blant fuglene som har vært i ornitologenes søkelys. Ingen av disse er truede, men alle har fått sitt levegrunnlag forringet.

ØDELEGGES RYPETERRENG

— Grunnen til at lirypa sliter er sammensatt. Lirypa lever ofte nær skoggrensen, i de områdene som er mest utsatt for hyttebygging, vegbygging, motorisert ferdsel, alpinanlegg og stort jakttrykk, forteller Ree.

NOF vil begrense rypejakta i enkelte områder.

— Lirypa trenger noen friområder der den kan hekke, og bestanden kan ta seg opp. Mange områder som før var utilgjengelige, har nå blitt jaktområder på grunn av veg- og hyttebygging. Friområdene begynner å bli små, og dette vises på bestanden, forteller Ree.

Han mener situasjonen ikke er like presset for vår andre rypeart, fjellrypa.

— Den lever i mer uveisomt terreng, og har fortsatt relativt

Lirypa er valgt til årets fugl av Norsk Ornitologisk Forening. (Foto: Morten Vang)

store friområder igjen, mener Ree.

STOR REDUKSJON

NOF vil nå utarbeide statistikker som viser hvor stor bestandsreduksjonen av lirype har vært. Antallet er dramatisk redusert,

mener Ree.

— I vår bestefar- og oldefar-
generasjon var det ikke helt
uvanlig at jegere tok over 30
ryper på en jakt dag. Nå regnes
fire-fem ryper som en bra fangst.
Det må ha vært veldig mye mer
lirype tidligere, sier Ree.

FAKTA OM LIRYPE

- Latinsk navn: *Lagopus lagopus*
- Norges mest jagede fugl.
- Brunspraglet sommerdrakt, hvit på vinteren. Hvite vinger.
- Finnes mest i fjellskog og på snaufjellet, men også helt ut mot kysten i Nord-Norge.
- Stand- og streiffugl, kan trekke ned i lavlandet om vinteren.
- Kan i det meste av landet jaktes fra 10. september til slutten av februar. I nordlige deler av Nord-Norge varer jakta imidlertid til 15. mars.

KILDER: WWW.FJELLOGFISKE.NO, ASCHEHOUG OG GYLDENDALS STORE
NORSKE LEKSICON

"Skulle vi lyttet til Natur og Ungdom, ville den norske stat ha tapt 250 millioner kroner hvert år"

STORTINGSREPRESENTANT IVAR KRISTIANSEN (H) OM OLJEBORING I BARENTSHAVET